
SKUTKY APOŠTOLSKÉ

Příručka pro studenta / 1. lekce

PROLOG KE SKUTKŮM APOŠTOLSKÝM

První čtyři knihy Nového zákona (Evangelium podle Matouše, Marka, Lukáše a Jana) obsahují zprávy o životě a učení Ježíše Krista. Evangelium podle Lukáše napsal Lukáš, lékař pohanského původu, který je rovněž autorem Skutků apoštolských. Tato kniha spolu s Evangeliem podle Lukáše zachycuje souvislý a dobře rozvržený příběh. Když tyto knihy vznikaly, každá z nich zaplnila jeden svitek, který tehdy obvykle míval délku 8 až 9 metrů. V době, kdy se tyto samostatné svitky staly součástí souboru spisů, jež dnes známe jako Bibli, byly od sebe odděleny tím, že se mezi ně vložilo Evangelium podle Jana.

Lukáš byl jediným autorem Bible, který psal řecky. V obou řeckých textech i překladech je literární styl jeho evangelia a Skutků téměř identický a považuje se za jeden z nejkrásnějších v Bibli vůbec. Málokdy přemýšlíme o tom, jakým množstvím materiálu Lukáš přispěl k Novému zákonu. Kdybychom spojili všechny spisy apoštola Pavla, nedosáhly by objemu těchto dvou Lukášových knih. Je zajímavé, že větší část Nového zákona nenapsal Žid, když kolébkou křesťanství byl judaismus, ale pohan.

Uvažujte: Bůh vytvořil izraelský národ z Abrahama a jeho potomků, aby připravil lid, z něhož by mohl pocházet Kristus (Gn 12,2-3). Potom použil pohana Lukáše, aby napsal fascinující příběh o vzniku církve – nejprve mezi Židy, k nimž se vzápětí připojili pohané, čímž se splnilo zaslíbení dané Abrahamovi, že skrze jeho potomky budou požehnány všechny národy. Ve Skutcích budeme studovat toto tajemství, které apoštol Pavel popisuje v Listu Efezským 3,6, „že pohané jsou spoludědicové, část společného těla, a mají v Kristu Ježíši podíl na zaslíbeních evangelia.“

~~~~~

Bůh použil Lukášovy Skutky apoštolské k tomu, aby ukázal, jak se křesťanství od svých počátků v Jeruzalémě, svatém městě Židů, šířilo do Říma, hlavního města pohanů. Cesta do Říma však nebyla přímá – vedla oklikami z Jeruzaléma přes Damašek, Antiochii, Malou Asii, Makedonii a Řecko, přičemž se několikrát vracela do Jeruzaléma, kde raná církev vznikla. Bez neustálého vedení Duchem svatým by se apoštolům v žádném případě nepodařilo efektivně šířit evangelium.

Téměř polovina knihy Skutků apoštolských se týká působení apoštola Pavla (latinská podoba hebrejského jména *Saul*). Byl to Žid, který se díky tomu, že se narodil v Tarsu (města v provincii Kilikie), stal i římským občanem. Saul pocházel z kmene Benjamín, jeho otec byl farizeus (Sk 23,6), příslušník silné sekty v židovském náboženství. Na rozdíl od většiny Ježíšových učedníků, jimž chybělo základní vzdělání, Saul patřil k velmi vzdělaným lidem – studoval u Gamaliela, váženého učitele židovského zákona. Byl také výrobcem stanů.

Bůh si Pavla vyvolil, aby přinesl evangelium pohanům. Nicméně předtím, než se setkal s Kristem, byl Saul hlavním udavačem římské místní vlády, který obžalovával Ježíšovy

následovníky. Nesmírně toužil zničit všechny, kdo následovali „Cestu“, jak se tehdy křesťanství označovalo. Budeme studovat příběh Saulova obrácení na cestě do Damašku a jeho další životní osudy coby misionáře – je to fascinující a podnětné čtení.

Apoštolu Pavlovi se připisuje 13 z 27 novozákonních knih. Dopad jeho spisů je obrovský. Pavel více než kdokoli jiný ovlivnil teologii a evangelizaci křesťanské církve. Patrně to nebyl nijak na pohled impozantní muž, zejména pokud se týkalo jeho zevnějšku. Sám o sobě říká, že se jeho kázání neopírá o vemlouvavá slova, ale že často káže s velkou bází a chvěním (1 K 2,3). Apoštol Pavel se vyznačoval velkou oddaností. Nejprve se horlivě angažoval ve vyhazování křesťanů, protože byl pevně přesvědčen, že on koná Boží vůli, zatímco oni ne. Když však byl konfrontován s pravdou evangelia, úplně se změnil a podřídil svůj život tomu, co začal považovat za správné.

Když se samotný vzkříšený Pán setkal se Saulem na cestě do Damašku, tento upřímný muž si uvědomil svůj omyl a stal se „otrokem“ Ježíše Krista, svého Pána a Mistra. Po zbytek svého života žil apoštol Pavel jenom pro Krista a sloužil mu celým svým srdcem, celou svou duší a celým svým tělem (Fp 3,7-11) – v Listu Filipským 1,21 napsal: *„Život, to je pro mne Kristus, a smrt je pro mne zisk.“* Toto prohlášení bylo potvrzeno způsobem života, od něhož Pavla neodradily ani těžké okolnosti (2 K 11,23-27). Ve Sk 14,19-20 si přečteme vzrušující vyprávění o tom, jak ho v Lystře kamenovali, až si mysleli, že je mrtev, ale on vstal a pokračoval ve své misijní práci. Bůh Pavla mocně používal, protože byl oddaný živému Pánu. Spoléhal na moc Kristova svatého Ducha, který v něm přebýval, že ho bude posilovat, vést a dávat mu vše, co potřebuje. V Listu Filipským prohlásil: *„Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu“* (4,13).

Při čtení a studiu této fascinující knihy budeme zkoumat biblické učení o práci Ducha svatého. Občas se budeme odvolávat na jiné novozákonné texty o Duchu svatém. Bůh nám nepředložil své pravdy formou série tezí, jako tomu bývá v učebnicích. On uvádí své principy a potom je ilustruje na životech svého lidu. Ducha svatého tedy poznáváme při studiu Bible. Práci Ducha svatého potom zakoušíme ve svých životech, když se snažíme přisvojit si učení Bible v běžných situacích. Rosteme v Pánu tím, že ho stále důvěrněji osobně poznáváme, když k němu přicházíme s prosbou, aby nám dal sílu, odvahu, vizi, moc – všechno, co potřebujeme – abychom žili jako děti světla v tomto velmi temném a složitém světě.

Osobní shrnutí: Kniha Skutků apoštolských je vzrušující a plná zázraků a svědectví o působení Ducha svatého ve světě. Skončí náhle, jako nedokončené vyprávění, a v jistém smyslu je pouze částí zprávy o dějinách církve. Tato neukončená historie se stále píše a dnešní křesťané se podílejí na tomto stále pokračujícím příběhu. Stejná moc, která je ve Skutcích tak zřejmá, je vidět i dnes v životech těch, kdo se cele vydají Bohu. Jsme vůči Bohu otevření, aby nás používal, jak sám chce, v síle svého svatého Ducha?

OTÁZKY K OSOBNÍMU STUDIU

OTÁZKY KE KOMENTÁŘI: Prolog ke Skutkům apoštolským

1. Co v komentáři tě nejvíce zaujalo na

a) Lukášovi?

b) Pavlovi?

OTÁZKY K 1. LEKCI: Úvod ke Skutkům apoštolským – Sk 1,1-5

Než se pustíš do vypracovávání odpovědí na otázky, modli se o vedení a správný pohled. Přečti si všechny uvedené odkazy. Otázky vycházejí z ekumenického překladu Bible. Nezapomeň psát odkazy na Písmo, aby bylo vidět, odkud čerpáš své odpovědi. Otázky označené hvězdičkou jsou určeny k hlubšímu přemýšlení.

Úvod – Sk 1,1-5

2. Jak bys podle Sk 1,1-2 parafrázoval obsah Lukášovy první knihy (Evangelia podle Lukáše)?

*3. Ve Sk 1,3 píše Lukáš o tom, že Ježíš „mnoha způsoby prokázal, že žije“. Přečti si evangelijní zprávy o jeho vzkříšení: Mt 28, Mk 16, L 24 a J 20 – 21 a některé z důkazů si vypiš.

4. Přečti si J 14,25-17.26 a Sk 1,4 a uveď, co je to „Otcovo zaslíbení“.

5. Na základě J 14,12-13, Sk 1,4-5 a Ef 5,13-18 stručně vyjádři, vztahuje-li se toto zaslíbení na nás dnes.

Podívejme se teď blíže na MUDr. Lukáše – L 1,1-4

6. a) Které věty charakterizují Lukášovu osobnost?

b) Co bys tedy od Lukáše očekával ve vyprávění o skutcích apoštolů?

c) Jak Lukáš získal své informace?

d) Který Lukášův výrok nás ujišťuje o tom, že jeho svědectví je spolehlivé a přesně popisuje realitu?

Abychom nezapomněli na Lukášova přítele Pavla...

7. Co ti následující odkazy prozrazují o osobnosti apoštola Pavla?

a) 2 K 11,23-30

- b) Ga 1,1 a Fp 1,1
- c) Ga 1,10
- d) Ef 3,7-8
- e) Fp 4,11-12
- f) 1 Te 2,5-12

Zamysli se znovu nad vztahem mezi Lukášem a jeho přítelem Pavlem

8. Poznač si, co prozrazují následující pasáže z tří Pavlových dopisů o Pavlovu vztahu s Lukášem a Lukášovu charakteru.
  - a) Ko 4,14
  - b) 2 Tm 4,9-11
  - c) Fm v. 24
9. Přečti si Sk 16,9-17; 20,5-16; 21,1-18 a 27,1 – 28,16. Byl v těchto situacích Lukáš s Pavlem osobně? Jak to můžeš vědět?
10.
  - a) Co se (ze Sk 1,1 a L 1,3-4) dozvídáš o Lukášovu vztahu s Theofilem ze Sk 1,1 a L 1,3-4?
  - b) Co ti Lukášův příklad v tom, že napsal svou knihu kvůli Theofilovi, říká v souvislosti s lidmi, kterých si vážíš a máš je rád a tvým zájmem o to, aby osobně poznali vše, co se týká Ježíše?

Osobní úvaha: Co očekáváš od studia této knihy, když ses teď ve stručnosti seznámil s jejím obsahem a autorem? Probudilo v tobě něco z toho, co jsi četl nebo o čem jsi přemýšlel, naději, že se v důsledku tohoto studia odehraje něco konkrétního ve tvém vlastním životě?